

Kabatek, Johannes; Bleorțu, Cristina (2021) (eds.). *Dincolo de structuralism. Scrisori către Eugeniu Coșeriu și istoria lingvisticii în secolul al XX-lea: Corespondența Marius Sala – Eugeniu Coșeriu*. București: Editura Academiei Române. 144 de pagini. ISBN 978-97-32-733677.

Kabatek, Johannes; Bleorțu, Cristina (2021) (eds.). *Beyond structuralism. Letters to Eugenio Coseriu and the history of linguistics in the 20th century: Correspondence Marius Sala – Eugenio Coseriu*. București: Editura Academiei Române. 144 pages. ISBN 978-97-32-733677.

În cadrul efortului desfășurat de Departamentul de Romanistică al Universității din Zurich, având ca scop prezentarea unei porțiuni din arhiva lingvistului Eugeniu Coșeriu, profesorul Dr. Johannes Kabatek și Dr. Cristina Bleorțu ne propun cartea intitulată *Scrisori către Eugeniu Coșeriu și istoria lingvisticii în secolul al XX-lea. Corespondența Marius Sala-Eugeniu Coșeriu*. Această carte, așa cum sugerează titlul său, își propune să ofere o privire în profunzime asupra intensului schimb de idei dintre doi lingviști pasionați de domeniul lor, fiind un prim rezultat al proiectului “*Dincolo de structuralism*” – *Scrisori pentru Eugeniu Coșeriu și istoria lingvisticii în secolul al XX-lea (DiLeCos)*¹.

Cartea ne prezintă, conform promisiunii din titlu, două aspecte esențiale. Pe de o parte, sunt aduse în prim-plan scrisorile adresate lui Eugeniu Coșeriu de către lingvistul român Marius Sala, și șase dintre scrisorile trimise de Coșeriu însuși lingvistului român. Marius Sala, care se descrie în propriile sale cuvinte drept persoana care, sub îndrumarea lui Alexandru Rosetti, îl introduce pe Coșeriu cititorilor români prin publicarea unui articol despre o contribuție a lingvistului român din străinătate, în anul 1957. La îndemnul lui Rosetti, pe data de 15 februarie 1958, Sala i-a trimis o scrisoare lui Coșeriu, care se afla în Montevideo din 1955, cerându-i să îi trimită un articol despre relația dintre toponime și apelative pe care acesta îl publicase în *Revista Brasileira de Filologia* și care nu putea fi găsit în România. Această scrisoare, de doar o pagină, a marcat începutul unei corespondențe ce avea să dureze în diferite forme peste 40 de ani (ultima scrisoare găsită fiind datată pe 4 februarie 1999).

¹ <https://coseriu.ch/ro/dincolo-de-structuralism-uzh/>.

Din perspectiva cititorului, pot fi observate două etape distincte în corespondența celor doi lingviști: prima etapă, cuprinsă între anii 1958 și 1965, marchează corespondența dinaintea primei întâlniri față în față dintre cei doi, în timp ce a doua etapă acoperă perioada după anul 1966. La început, Marius Sala îndeplinește rolul de ucenic, exprimând mereu deosebită considerație față de distinsul profesor. El caută să obțină atât referințe bibliografice, cât și lucrări de lingvistică spaniolă, mai ales în domeniul geografiei lingvistice, pentru care Coșeriu manifesta un interes deosebit. Indiferent de direcția abordată în cercetările sale – fie că erau despre toponime, metafore sau dialectologie –, Sala se arată doritor să învețe cât mai mult și să-și lărgescă orizontul în studiile romanistice. În același timp, în acești ani, când marele profesor se afla la o distanță considerabilă nu doar de țară, ci și de Europa, puținele scrisori pe care i le trimite lui Sala dezvăluie un individ complet angajat, cu un program intens de predare, conferințe și articole, construind ceea ce se poate numi o adevărată școală de studii lingvistice la Montevideo.

Cu toate acestea, Coșeriu rămâne un pasionat al lingvisticii românești, iar fiecare scrisoare devine o pledoarie pentru a facilita accesul la tot ceea ce se publică în domeniul lingvisticii românești la acea vreme. Acest apetit de a rămâne în pas cu toate lucrările din acest domeniu este exprimat de Coșeriu în scrisoarea sa din 6 noiembrie 1960 către Sala, în care se plânge că unul dintre studenții săi îndrăznește „a-i «învăța» tocmai el pe cercetătorii români (tocmai pe români care au atlasele pe care le au) ce este geografia lingvistică....” (scrisoarea din 6 noiembrie 1960). Mare parte din rândurile scrise de Coșeriu în această perioadă sunt rugăminți de a trimite cărți, salutări și titluri de lucrări, iar el însuși mărturisește în propriile cuvinte: „nu mai știu ce să fac ca să le primesc” (scrisoarea din 8 noiembrie 1959).

Într-adevăr, evoluția corespondenței dintre cei doi lingviști dezvăluie o schimbare semnificativă de ton și dinamică după ce Sala a primit bursa de la Grenoble în 1965 și s-au întâlnit în persoană. Din acest moment, scrisorile către Sala, dacă au mai existat, par să se fi pierdut. Cu toate acestea, este interesant de observat schimbarea de ton din scrisorile de după 1966. Aceste scrisori sunt adesea alcătuite din câteva rânduri, care conțin salutări de la diverse evenimente sau invitații la conferințe. Se pare că după mutarea lui Coșeriu la Tübingen, acesta primește lucrările de lingvistică, iar rolul lui Sala ca intermediar dispare treptat, el devenind mai degrabă un prieten și colaborator. Din puținele rânduri păstrate, este evident că întâlnirile personale devin mai frecvente odată cu schimbarea continentelor. Scrisorile după 1966 capătă o nuanță diferită, devenind mai personale și mai apropiate. Sala își exprimă gândurile cu salutări nu doar pentru Coșeriu, ci și pentru doamna Coșeriu și familia acestuia. În special în ultimele scrisori, Sala își încheie mesajele cu formulări precum *abbraccio* sau „Cu sentimente profunde de

dragoste” (scrisoarea din 12 ianuarie 1993). Sentimentele sunt evident reciproce, ultima scrisoare găsită de la Coșeriu pentru Sala încheindu-se cu „prietenești și afectuoase urări de bine” (scrisoarea din 18 septembrie 1998). Această evoluție reflectă profunzimea și autenticitatea legăturii lor.

În concluzie, acest volum evidențiază modul în care relația dintre Sala și Coșeriu a evoluat în timp. De la stadiul inițial de mentorat și îndrumare, relația lor a crescut în profunzime și a evoluat, pe măsură ce Sala și-a dezvoltat propria expertiză și s-a transformat într-un coleg și colaborator apreciat. Această transformare reflectă nu doar evoluția lor în domeniul lingvisticii, ci și autenticitatea legăturii personale dintre cei doi.

Ediția de față oferă cititorilor oportunitatea de a se conecta cu această poveste de comunicare și interacțiune într-o lume în care relațiile erau construite pe baza cuvintelor scrise și a interacțiunilor personale. Această perspectivă poate inspira oamenii să aprecieze mai mult comunicarea autentică și să se gândească la cum evoluează relațiile într-o lume tot mai digitalizată.

*Mirela Rățoi, Universitatea din Zurich,
mirela.ratoi@protonmail.com*